

**Паспорт фонда оценочных средств
по предмету «Чеченская литература»**

№ п/п	Наименование оценочного средства	Чет верть	Разработчик
5 класс			
1.	Талламан болх № 1 (тест №2)	I	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
2.	Талламан болх № 2 (тест №2)	II	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
3.	Талламан болх № 3 (тест №3)	III	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
4.	Талламан болх № 4 (тест №4)	IV	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
6 класс			
5.	Талламан болх № 1 (тест №2)	I	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
6.	Талламан болх № 2 (тест №2)	II	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехь
7.	Талламан болх № 3 (тест №3)	III	Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд

			С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
8.	Талламан болх № 4 (тест №4)	IV	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
7 класс			
9.	Талламан болх № 1 (тест №2)	I	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
10.	Талламан болх № 2 (тест №2)	II	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
11.	Талламан болх № 3 (тест №3)	III	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
12.	Талламан болх № 4 (тест №4)	IV	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
8 класс			
13.	Талламан болх № 1 (тест №2)	I	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
14.	Талламан болх № 2 (тест №2)	II	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд

			С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
15.	Талламан болх № 3 (тест №3)	III	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
16.	Талламан болх № 4 (тест №4)	IV	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
9 класс			
17.	Талламан болх № 1 (тест №2)	I	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
18.	Талламан болх № 2 (тест №2)	II	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
19.	Талламан болх № 3 (тест №3)	III	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ
20.	Талламан болх № 4 (тест №4)	IV	Карарий, юккъерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд С.Э.Эдиловн программы т1ехъ

**Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1
(сочинени)**

Сочинени «Гурахь»

Талламан болх № 2 (тест №1)

Ф.Ц1. _____

Класс _____ «_____», **терахь** _____

1. Хьан кхоьल्लीна Саидов Билалан нохчийн барта кхолларалле безам-марзо? Х1ун яра цуьнан ц1е?

- а) ненананас; Самнат;
- б) йишас; Амнат;
- в) денанас, Зарет.

2. «Майра к1ант Сулима» ц1е йолчу туьйранахь вуйцучу хьоладен ц1е х1ун ю?

- а) Сода;
- б) Со1дал;
- в) Совбан.

3. Х1ун бахьана долущ, мича 1алашонца шайн ц1ера аравелираСулима?

- а) хьуьнха тала ваха;
- б), кьена дай-наний кхаба;
- в) шеен хьуьнарш гайта.

4. Мусаев Мохьмад маца, мичахь вина?

- а) 1915-чу шарахь Бух1ан-Юьртахь;
- б) 1920-чу шарахь Веданахь;
- в) 1903-чу шарахь Хьалха-Мартан т1аьхь.

5. Мусаев Мохьмадан дуйххьарлерчу дийцаран ц1е х1ун яра?

- а) "Токхе гуьйре";
- б) "Дашо гуьйре";
- в) "Беркате гуьйре".

6. Мусаев Мохьмадан , "Ц1ен маьхьси" ц1е йолу произведени муьлхачу жанрехь язйина ю?

а) стихотворени;

б) повесть;

в) туьйра;

7. Мусаев Мохьмадан , "Ц1ен маьхьси" ц1е йолу туьйранахь х1у деш бойна лоьман корта?

а) поп бош кхассаделла;

б) жижиган талх хьочу лечана т1аьхьахьаьддачохь;

в) хьуьна юккьехула доладелла лелачу хенахь.

8. «Зайнди» дийцарехь, Зайндина маса шо дузуш хилла шен нана леш?

а) 8

б) 6

в) 7

9. Арухас ша базара йоьдуш муьлха г1уллакхаш т1едехкира Зайдина

9. Зайнди Михайловске деша хьаьнца вахана?

Мах хадор_____

Талламан болх № 3 (тест №2)

Ф.Ц1. _____

Класс _____ «_____», **терахь** _____

1. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо, поэт Мамакаев Мохьмад?

- а) 1900 -чу шарахь Хьалха-Мартантлахь;
- б) 1920 - чу шарахь Глойтлахь;
- в) 1910 –чу шарахь Тлехьа - Мартантлахь.

2. Мамакаев Мохьмадан дийцар ду «Баппа» ц1е йолуш. Нохчийн маттахь баппа ду ткъа оьрсийн маттахь х1ун ю оцу зезаган ц1е?

- а) Ромашка;
- б) Пион;
- в) Одуванчик.

3. «Баппа» дийцаран массо а турпалхойн ц1ераш д1аязье.

4. Зуда ялаялале муха стаг хилла Узарха?

5. Цхьана дашца характеристика ло дийцаран коьртачу турпалхочунна.

6. Сулейманов Ахьмад маца, мичахь вина?

- а) 1915-чу шарахь Бух1ан-Юьртахь;
- б) 1920-чу шарахь Веданахь;
- в) 1922-чу шарахь Олхазар-К1отарахь.

7. «Борз ю уг1уш» стихотворени язъйина

- а) Мамакаев 1аьрбис;
- б) Саидов Билалас;

в) Сулейманов Ахьмада.

8. «Борз ю уг1уш» стихотворени хьанна лерина ю?

а) Мамакаев Мохьмадна;

б) Сатуев Хьусайна;

в) Мамакаев 1аьрбина.

9. «Доттаг1алла» стихотворени язъйна

а) Окуев Шимас

б) Бадиев Саь1ида

в) Муталибов Зайндис

10. Вайн лулахь муьлха къаьмнаш деха? Д1аязье.

Мах хадор_____

Талламан болх № 4 (тест №3)

Ф.Ц1._____

Класс_____ «_____», терахь_____

1. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо Махмаев Жамлдин Махмудович?

а) 1900 -чу шарахьХьалха-Мартант1ахь;

б) 1920 - чу шарахь Г1ойт1ахь;

в) 1939 –чу шарахь Бердк1елахь..

2. «Буйсанна г1улчаш» дийцаран турпалхойн ц1ераш д1аязье.

3. Дийцар т1ехь Бирланта 1аламехь хила тарлуш болу хийцамаш халкъан тидамашца бусту. Д1аязбе уьш.

4. Х1ун халонаш лан дийзира Солсин ша схьаэцна кад шовдан йисте охьабилла вьдуш?

5. Маца, мичахь вина нохчийн яздархо Амаев Ваха-Хьаьжа Хасиевич?

- а) 1963 -чу шарахь 1аьларахь;
- б) 1920 - чу шарахь Г1ойт1ахь;
- в) 1939 –чу шарахь Бердк1елахь..

6. «Малх чубаре хььбжура иза» ц1е йолчу дийцарехь коьрта турпалхо мила ву?

7. Мел хан ю уьш вагон чохь д1аохуш болу?

- а) Кхо дей, кхо буйсий;
- б) ялх дей, ворх1 буйсий;
- в) ялх дей, ворх1 буйсий.

8. Шина вешина уггар хазахета ловзар муьлханиг дара?

9. Вайн халкъ махкаха маца даьккхина?

- а) 1941 –чу шарахь, 12 январехь;
- б) 1944 –чу шарахь, 23 февралехь;
- в) 1946-чу шарахь, 13 мартехь.

10. «Даймохк» темина синквейн:

Синквейн (от фр. cinquains, англ. cinquain) — пхеа моҗланех (стихах) лаьтта стихотворенин кеп, кхоьллина Америкин Цхьанатоьхначу Штаташкахь (США) XX-чу оьмаран (бӀешаран) юьххьехь японски поэзин хайку (хокку), танка жанрийн тӀелаткъамца. Ламасталлин синквейнан рифма а, стихотворни барам а ца хуьлу, ткъа хӀора стихехь долчу дешдакӀойн барам кху кепара хуьлу: 2—4—6—8—2, шадерг 22 дешдакӀа (хайку 17 дешдекӀахь лаьтта, танка - 31).

Синквейнан хӀора моҗла вовшахтохаран шен бакъо ю:

- 1 моҗла - синквейнан коьрта тема гойту **цхьа цӀердош**.
- 2 моҗла – коьртачу ойланан билгало гойту **ши билгалдош (я ши причасти)**.
- 3 моҗла – темин дар гойту **кхо хандош**.
- 4 моҗла – билгала темица догӀу цхьа маьӀна гойту **предложени (афоризм, кица я ша хӀоттийна предложени)**.
- 5 моҗла – **цхьана цӀердашах** лаьтта дерзор (коьртачу темица йолу ассоциаци).

Нохчийн маттахь дешнаш (ингалсан меттан дешнел) мелла а деха хиларна, лакхахь балийна хӀора стихан дешдакӀойн барам нохчийн маттахь хӀиттийнчу синквейнашкахь лар ца ло. Масала, «Нана» темина синквейн:

Нана
Хьоме, дика
Кхиаво, Ӏалашво, веза
Уггаре а гергара, деза адам
Дуьне

Мах хадор_____

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх (сочинени)

Сочинени «Наьрт-аьстхойх лаьцна долу дийцарш а, туьйранаш а» 6 класс

План

1. Натрт-аьртхойх долу дийцарш туьйранех кьастош дерг х1ун ду?
2. Шуна х1ун хета, муьлхачу тропах алсам пайда оьцу наьрт-аьсртхойх лаьцна долчу дийцаршкахь: эпитеташ, дустарш, гиперболаш.
3. Халкьо муха буьйцу уьш.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. «Тамашина олхазар» ц1е йолчу туьйранехь инзаре-тамашийна масса хилам хила?

- а) 4
- б) 5
- в) 6

2. Оцу туьйранехь олхазаро х1унда ца дора эланий, цуьнан оьзданашний Адам цамгарх тодеш а, кьондеш а долу 1ежаш?

- а) Эло нах хьийзабо дела
- б) Эла дика стаг волу дела
- в) шена ца лаьа дела

3. «Кхо ваша» ц1е йолчу туьйранех дас ша валале шен кхаа к1анте х1ун аьлла весет дина?

- а) туьхан т1улгах дай чурт дог1а
- б) шен чурт ларде
- в) шен чурт долчехь буьйсанах яха

4. «Барзо 1ахарца мохк кьовсар» ц1е йолчу туьйранех , 1ахарий цхьана меттехь муха нисделла Хилла?

- а) тилла дела лелаш
- б) сакьобруш лелаш
- в) борз лобхуш лелаш

5. «Кхо ваша а, саьрмик а» ц1е йолчу туьйранех дас ша валале шен кхаа к1анте х1ун аьлла весет дина?

- а) ширачу новкьа ма г1о аьлла
- б) ширачу новкьахь х1ун ду хьажа аьлла
- в) ширачу новкьа г1о аьлла

6. «Кхо ваша а, саьрмик а» ц1е йолу туьйра д1адолалуш муха ду?

- а) «Дас к1антана вониг эр дац...»

б) «...Цхъана ден кхо кІант хила...»

в) «...Дас ша валале, весет дина хилла кІенташка...»

7. «Дольшуш хила кІант» цІе йолчу туьйранехь кІанта шена гина гІан ца дийцар хІун бахъана хила?

а) «Далий, маликаший диканиг Дойла» ца алар

б) КІантана ца лаар

в) Моллина ца лаар

8. Оцу туьйранехь шина гІалоро кІантана хІун дина?

а) вийна

б) дІахецна

в) хьуьнахь кхаьбна

9. Оцу туьйранехь паччахьан хІилане хаттаршна жопаш муха дела хьекъал долчу кІанта?

а) нийса дела

б) нийса ца делла

в) дала а ца дела

10. Туьйранехь хІилане хаттаршна жопаш деллачу хьекъал долчу кІантана хІун бахам белира паччахьа?

а) кхоъ ах пачхьалкх

б) ворхІ пачхьалкх

в) кхоъ ах пачхьалкх, шен йоІ.

Нохчийн литературин кхоалгІачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. Наьрт - аьрстхой кхерор дийцарехь хьан кхерийла наьртаьрстхой?

а) паччахьан эскаро;

б) воккхачу стага;

в) кегийчу наха.

2. Гайсултанов Іумар дахаран шераш хилла ...

а) 1920 - 1979;

б) 1918 - 1958 ;

в) 1903 -1948.

3. Гайсултанов Іумаран "Нийса кхел" цІе йочу дийцаран коьртачу турпалхочун цІе яра ...

- а) Дика;
- б) Дикалг;
- в) Дикбер.

4. Мила ву х1ркху моҁанийн автор?

"Хъаша вац со маъхан хъаъттахъ, йистера б1аьрг тоха веъна.

Со вага веъна кху лаъттахъ, охане довха дог тесна ..."

- а) Сатуев Хъусен;
- б) Рашидов Шаид;
- в) Эдилов Хас-Мохъмад.

5. Маца муьлхачу юьртахъ вина Сатуев Хъусейн?

- а) 1919-чу шарахъ 1алхан-Г1алахъ;
- б) 1929-чу шарахъ 1алхан-Чуртахъ;
- в) 1939-чу шарахъ 1алхан-Юьртахъ.

6. Муьлхачу произведени юкъара ду х1ара моҁанаш, мила ву автор?

...Къеначу ден- ненан ша цхъаъ бен воцуш,

Цу юьртахъ кхуьура хъамсара к1ант:

Бахамо, цамгаро лацарна кхоьруш,

Цунна т1е хъийзара нана ц1е ерг:

- а) Рашидов Шаид "Даймохк"
- б) Сайдуллаев Хъасан "Ненан б1аьрзиш"
- в) Сулаев Мохъмад "К1анте"

7. нохчийн хъакъволу поэтан Мамакаев 1аьрбин дахаран шераш хилла.

- а) 1928-1968;
- б) 1918-1958;

в) 1908 1948.

8. Муълхачу шарахь дуьйна йовза йолаелира Нохчийчохь поэзи езархошна Мамакаев 1ьрбин

а) 1936 - чу шарахь;

б) 1934 - чу шарахь;

в) 1938 - чу шарахь.

9.Муълхачу шарахь дуьйна йовза йолаелира Нохчийчохь поэзи езархошна Мамакаев 1аьрбин ц1е?

а) 1936-чу шарахь;

б) 1934-чу шарахь;

в) 1938-чу шарахь.

10.Муълхачу шарахь зорба туьйхира Мамакаев 1аьрбин дуьххьарлерчу поэзийн,стихийн сборникна,х1ун яра цуьнан ц1е?

а) 1940-чу шарахь «Теркан тог1е»;

б) 1938-чу шарахь «Даймахке».

в) 1934-чу шарахь.

Нохчийн литературин йоьалг1ачу чийрикан талламан болх (Тест).

1. Литературин произведенехь исбаьхьчу дешнашца х1оттийначу 1аламан суьртах х1ун олу?

а) сюжет;

б) кульминаци;

в) пейзаж.

2. Нунуев С.-Хь. вина шо:

а) 1952; б) 1956; в) 1958

3. «Х1орд» стихотворенин автор мила ву?

- а) Рашидов Шаид
- б) Мамакаев Эдуард
- в) Сулаев Мохьмад

4. Х1окху дешнийн автор мила ву?

Цецдевллера тахана тхо –

Х1ун ду-теша х1ара?

Самукъане тхан хьехархо

Сингаттаме вара.

- а) Махмаев Ж.М
- б) Нунуев С.-Хь.
- в) Мамакаев Э.

5. Бексултанов М. «Некълацар» дийцар юккъера воккхачу стеган ц1е муха яра?

- а) Зеламха
- б) Дерказ
- в) Ахьбьад

6. Халкъан барта кхоллараллина юккъе х1ун ца йог1у?

1) кичанаш; 2) х1етал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

7. Къамелехь адамийн синхаам к1арг а беш , х1ума поэтически а, исбаьхьаллин а билгалонашца гойтучух х1ун олу?

1) эпитет; 2) эпиграф; 3)эпилог.

8. Латтамаш схьа а карабай, к1ел сиз хьакха:

*Б1ешераш хьалха цу ломахь
Хилла ду дуьйцуш дерг вай.
Г1елонехь даьхначу къоман
Дахар а хилла дац дайн.*

9. Фольклор х1ун ю?

- а) цхъаммо аьлла дешнаш ду;
- б) поэзи ю;
- в) халкъо барта кхоьллинна исбаьхьаллин произведенеш ю;

10. Гайсултанов 1умаран нохчийн барта кхолларалле безам кхоьлтира:

- а) дас диначу весеташа;
- б) нахе дукха ладег1аро;
- в) денанас дийцинчу туьйранаша;
- г) нохчийн 1адаташа.

V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн х1итточу оценкийн барамаш

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахь язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

- 5 классехь-0,5 я 1,0 аг1о;
- 6 классехь-1,0 я 1,5 аг1о;
- 7 классехь-1,5 я 2 аг1о;
- 8 классехь-2 я 3 аг1о;
- 9 классехь-3 я 4 аг1о.

И сочиненин барам цу т1ехь сецна боций хьехархочунна хаа деза, х1унда аьлча кхин дуккха а т1едахкаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

- 1) дешархойн йозанан хат1 тайп-тайпана хилар;
- 2) сочиненин тайпане хьаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

- а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь цхъаннал-шиннал сов г1алат дацахь;
- аь) цхъаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин г1алат хилахь.

2. «4» дуьллу:

- а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь кхааннал сов г1алат ца хилахь;
- аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

3. «3» дуьллу:

- а) дешнаш харжарехь я предложенеш х1итторехь пхеаннал-ялханнал сов г1алат дацахь;
- аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а г1алат дацахь.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш хӀитторехь ворхӀанга кхочуш гӀалат делахь;

аб) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а гӀалат делахь, царна юкъахь ворхӀанга кхочуш орфографин гӀалат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолгӀаниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха тӀехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

**V-IX классийн дешархойн тестах хааршна мах хадорехь хьехархочо
куьйгалла оьцу кху некъех:**

1. «5» дуьллу, нагахь санна тестах тӀехь цхьа а гӀалат дацахь.
2. «4» дуьллу, цхьаннал сов гӀалат ца хилахь.
3. «3» дуьллу, шиннал сов гӀалат а ца хилахь.
4. «2» дуьллу, кхааннал сов гӀалат хилахь.

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх (сочинени)

Сочинени «Дади –юрт яккхаран илли»

План

1. Дада цӀе йолчу стага Терка юххехь юрт йиллар.
2. Юьртахоша паччахьан эскаршна дубьхал кьийсам латтор.
3. Хала киртиг Даймахкана тӀехӀоьттича орцахвала везар.

Нохчийн литературин шолгӀачу чийрикан талламан болх № 2 (тест)

1. Фольклор бохург хӀун ду нохчийн маттахь?

- а) халкъан хьекъал; б) поэзи; в) проза

2. Муьлхачу илли тӀера ду хӀара дешнаш:

Да виса хьан дела1, ва мерза ва дуьне,

Хьо диьнарг мила ву ,бохуриг ва хилла?

- а) "Зеламхин илли"

б) "Обарг Варин илли"

в) Нохчийн шира илли"

3. «Бабин Иэсин, ворх1 вешин йишин илли». Цу т1ехь кьовсам хьаьнца д1ахьуш бу:

а) г1алг1айшца

б) г1умкешца

в) гуьржешца

4. Муьлхачу шарахь х1аллакйина Дадидюрт?

а) 1919

б) 1819

в) 1891

5. Тохар хьалхарчу дешдекъа т1ехь долуш, шина дешдекъах лаьттаху стопах х1ун олу?

а) ямб

б) хорей

в) дактиль

6. Мамакаев Мохьмад вина а, д1акхелхина а шераш:

а) 1920-1983

б) 1953-1991

в) 1910-1973

7. Мамакаев Мохьмадан дуьххьарлера стихаш муьлхачу газетехь араевлира:

а) «Даймохк»

б) «Серло»

в) «Ленинан некъ»

8.Ц1ахь бан лерина болх кхочушбеш, сихвелла дешархочо Гадаев М.-С. «Ирча суьрташ» дийцаран чулацам иштта план х1оттийна, д1анисье рог1алла:

1.Адам а, Эда а дуьйцучу хабарийн хьокхехь вовшашаца дагавалар.

☐

2. Нохчий, г1алг1ай махкахбоху аьлла хабар даржар.

☐

3. Юьртахошна партин, правительствон сацам бовзийтар.

☐

4.Эда синтем байна хьийзар.

☐

5. Воккхачу стага эпасаре дина дехар а, иза кхочушдар а.

9. Схьалаха антитезаш, к1ел сиз хьакха царна:

Тамашен ю зама

Шен новкъа йобдуш:

Со жима бер долуш

Хьо кьена яра,
Х1инца, со кьанвелча,
Хьо кьанлуш лаьтта.
Реза ву хийцамна
Хьо т1ех езарна.

10. Муьлхачу произведенин юкьара ду х1ара мог1анаш?

...Хьо кьонъеш ц1инъеш дерг

Къахьобгу халкъ ду,
Хьанал къахьобгуш вверг

Даима сийлахь ву...

- а) «Даймехкан косташ»
- б) «Деган аз»
- в) «Вина юрт»

Нохчийн литературин кхоалг1ачу чийрикан талламан болх № 3 (тест)

1.Маса шо долуш валийра Мамакаев 1аьрби Серноводске берийн ц1ийне деша?

- а) 6
- б) 7
- в) 8

2. Мосалг1ачу шарахь д1аболабелла Ошаев Х. яздархочун хьокъехь некъ:

- а) 1950 б) 1920 в) 1930

3. Т1ом д1абирзинчул т1аьхьа х1ун болх беш кьахьегна Абухьаьжа Идрисовс?

- а) хьехархо б) директор в) жа1у

4. Стихкхолларан муьлхачу барамехь язйина ю стихотворени «Шуьнехь дош»?

- а) хорей б) дактиль в) ямб

5. Муьлхачу хормехь язйина ю стихотворени «Шуьнехь дош»?

- а) дийцар б) диалог в) монолог

6. Гайсултанов 1умаран дахаран шераш ... ду:

- а) 1902-1984; б) 1920-1979; в) 1899-1985.

7. Гайсултанов 1умаран нохчийн халкъан барта кхолларалле боккха безам кхоьллира:

- а) дас диначу весеташа; б) нахе дукха ладег1аро; в) денанас дийцинчу туьйранаша.

8. Гайсултанов 1умаран произведени <<Болат-г1ала йожар>>...ю:

- а) повесть; б) роман; в) поэма.

9. Муьлхачу произведени юкъара ду х1ара мог1анаш?

Ас инарла вийначул т1аьхьа дукха хан яьлла хир яцара. Сан дагна тасаделира мостаг1ийн окопаш чохь веана цхьа говза снайпер хилар...

- а) <<Алун шераш>>;
б) <<Иччархо Абухьаьжа Идрисов>>;
в) <<Ч1ир эцар>>.

Нохчийн литературин йоьалг1ачу чийрикан талламан болх № 4 (тест)

1. Кусаев 1адиз вина ... районехь.

- а) Веденски; б) Нажи-юртан; в) Шалински.

2. 1898-1977 х1окху шерашкахъ ваьхна яздархо ву:

- а) Айдамиров Абузар;
- б) Мамакаев Мохьмад;
- в) Ошаев Халид.

3.Яздархочун нийсайоцу ц1ей,фамилий билгалъяккха:

- а) Сулаев Мохьмад;
- б) Кусаев Салман;
- в) Арсанукаев Шайхи.

4. Дикаев Мохьмад ... вина.

- а) Г1ойт1ахъ;
- б) Гихт1ахъ;
- в) Берд-к1елахъ.

5. Х1ара дешнаш ду ... ц1е йолчу стихотворени юкъара:

Сайн хьешана мерза кхача,деган йовхо ца кхоййна,
Мостаг1чунна,бекхам боцуш, цхьа а зулам ца дитина.

- а)<<Даймехкан сурт>>;
- б)<<Нохчо ву со>>;
- в)<<Сан Даймохк>>.

6.Лахахъ балийначу барх1мог1анан барам къастаб:

Гергарло къаьмнашна
Юккъехъ ч1аг1делахъ,
Хьайн къоман сий ойуш,
Г1улч йоккхуш хьалха.
Даймехкан массо а
Меттиг ларъелахъ,
Адмашна хьайн безам
Совбаккха кхалха.

- а) хорей
- б)дактиль
- в) ямб

7.Меттан исбаъхъаллин суртх1оттора муълхачу г1ирсах пайда эцна авторо х1окху могл1анашкахъ?

«Кхехкаш ду дахар а,

Хазделла 1алам».

а) эпитет

б)гепербола

в) олицетворени

**V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн
х1итточу оценкийн барамаш**

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахъ язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

5 классехъ-0,5 я 1,0 аг1о;

6 классехъ-1,0 я 1,5 аг1о;

7 классехъ-1,5 я 2 аг1о;

8 классехъ-2 я 3 аг1о;

9 классехъ-3 я 4 аг1о.

И сочиненин барам цу т1ехъ сецна боций хъехархочунна хаа деза, х1унда аьлча кхин дуккёха а т1едакаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

1) дешархойн йозанан хат1 тайп-тайпана хилар;

2) сочиненин тайпане хъаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ цхъаннал-шиннал сов г1алат дацахъ;

аь) цхъаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин г1алат хилахъ.

2. «4» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ кхааннал сов г1алат ца хилахъ;

аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а г1алат дацахъ.

3. «3» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ пхеаннал-ялханнал сов г1алат дацахъ;

аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а г1алат дацахъ.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехъ я предложенеш х1итторехъ ворх1анга кхочуш г1алат делахъ;

аь) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а г1алат делахь, царна юкбахь ворх1анга кхочуш орфографин г1алат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолг1аниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха т1ехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

**V-IX классийн дешархойн тесташ хааршна мах хадорехь хьехархочо
куьйгалла оьцу кху некъех:**

1. «5» дуьллу, нагахь санна тесташ т1ехь цхьа а г1алат дацахь.
2. «4» дуьллу, цхьаннал сов г1алат ца хилахь.
3. «3» дуьллу, шиннал сов г1алат а ца хилахь.
4. «2» дуьллу, кхааннал сов г1алат хила

**«Нохчийн литература» 1аморан низамехула мах хадоран г1ирсийн
паспорт.**

**Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1
(сочинени)**

Сочинени «Сан дай баьхна юрт»

План

1. Вина юрт, мича 1уьллу, иза муха ю.
2. Юьртан истори, сийлахь меттигаш, г1арабевлла нах.
3. Юьрте болу синхаамаш.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх № 2(Тест).

1. Сулаев Мохьмад вина а, д1акхелхина а шераш.
1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3)1920-1969; 4) 1912-1986
2. Сулаев Мохьмад вина меттиг
1)Г1ойт1а; 2)Олхазар –к1отар; 3) Йоккха Атаг1а; 4)Бено-юрт

**3. Сулаев М. «Цавевза доттаг1» стихотворенин турпалхочо дина
диканаш билгалдаха.**

1. Сулейманов Ахьмад вина а, д1акхелхина а шераш.

1) 1922-1995; 2) 1920-1992; 3) 1920-1969 4) 1912-1986

5. Муьлхачу произведенин юкьара ду х1ара мог1анаш?

*«Юха а мостаг1ий Баьччалла т1езна
Берзийна готте, Анас д1ах1оьтти
Юха а кьевли д1а Мехкан тур ду х1инца
Хадийна гуо. Даьккхинарг цо!..»*

1) «Дег1аста»; 3) «Тимуран тур»;

2) «Лаьмнийн дийцар»; 4) «Кьобзана».

**6. Кхаа дешдекъах лаьтташ стопа а йолуш, тохар (ударный слог)
хьалхарчу дешдекъана т1ехь делахь, иза ю:**

1) ямб; 2) анапест; 3) дактиль; 4) хорей.

7. Сулейманов Ахьмадан муьлхачу поэми т1ера ду х1ара дешнаш:

*К1ентан яххий, йоб1ан эххий
Ма гойла д1адаьлла де!
Кхана уьш д1адовлуш делахь,
Ца вехаи со тахна ле...*

1) «Дог дохден ц1е»; 2) «Лойша суна»; 3) «Дахаран генаш»; 4) «Ц1ен книга» я «1еса» поэма.

8. Эдилов Хасмохьмад вина а, д1акхелхина а шераш.

1) 1922-1995 ; 2) 1922-1991; 3) 1920-1969; 4) 1912-1986

9. Халкъан барта кхоллараллина юккье х1ун ца йог1у?

1) кицанаш; 2) х1етал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

10. Нохчийн яздархочо Эдилов Мохьмада язйина:

1) «Лаьмнийн дийцар», 2) «Цавевза доттаг1»; 3) «Дахаран генаш»; 4) «Сий делахь, латта».

Нохчийн литературин кхоалг1ачу чийрикан талламан болх № 3 (Тест).

3. Арсанукаев Шайхи вина а, д1акхелхина а шераш:

1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3)1930-2012; 4) 1912-1986

2. Ш. Арсанукаевн «Тимуран тур» поэми т1ехь толам кьовсуш леттарг мила ву?

1) Борзаб1аьрг; 2) Чаку 3) Бахьадур; 4) Бахьаг.

1. Муьлхачу авторан, муьлхачу произведени т1ера ду х1ара дешнаш:

«...И даь1ахкаш – шовзткъе доьалг1ачу шарахь Казахстанехь кхелхинчу кхуьнан доьзалан яра, шен махкахь д1айохка ц1а яхьаш... Да, нана, зуда, к1ант,йо1».

1) Дадашевн «Дайна бер»; 2) С.-Хь. Нунуевн «Лазийна шовда»;

1) С. Яшуркаевн «Маьрк1аж-бодан т1ехь к1айн хьоькх»; 4) М. Ахмадовн «Мохк бегийча».

4. Стихотворенин могланийн чаккхенаш цхьана екаш хилча олу :

1) строфа ; 2) ритм; 3) эпитет ; 4) байт.

5. Сатуев Хьусайн вина а, д1акхелхина а шераш:

1) 1922-1995 ; 2) 1920-1992; 3)1930-2012; 4) 1935-1995

6. Мила ву х1окху дешнийн автор?

... Мацца а, б1аьргашна

Ца гучу дукъ т1е

Даг чуьра йовхо д1а

Т1аьххьара хьош,

Сайн некъан беа мохь

Бихкина букъ т1е,

Сайн метта лела ас

Дуьтур хьо, Дош.

1) Сулейманов А.; 2) Арсанукаев Ш.; 3) Хасбулатов Я.; 4) Бексултанов М.

7. Дустар схьа а карадай, к1ел сиз хьакха:

Болатан туьрах суйнаш санна.

Керла мехкаш лобыуш схьа,

Дуьне ма-дду уьш баьржира

Дайн кхерч тесна, гена д1а.

8. «Нашхахь» стихотворенин автор мила ву?

1)Хасбулатов Я.; 2) Бексултанов М.; 3)Сатуев Хь.; 4) Сулаев М.

9. Бесултанов Муса вина юрт

1) 1алхан-юрт; 2) Олхазар-к1отар; 3)Йоккха Атаг1а.

10. Билгалдаьхна дешнаш муьлха кьамелан дакъа ду?

Наггахь, тIехьа тосий ворта,

Кхуссу:

*- Сихо! **Же!Же!Же!***

Иштта кхочу дIа ши доттагI,

ЦIе тиллинчу Лун-ирзе.

1) ТIедерзар; 2) Айдардош; 3) Юкьадало дош.

Нохчийн литературин йоьалгIачу чийрикан талламан болх №4 (Тест).

1. Ахмадов Муса вина шо:

1) 1942 2) 1956 3) 1963

2. Язьян волавелла шо:

1) 1967 2) 1981 3) 1970

3. Муьлхачу журналан коьрта редактор ву Ахмадов Муса:

1) «Вайнах» 2) «Орга» 3) «Стелалад»

4. Хенан латтамаш билгалбаха :

ДегIаста, ДегIаста...

Вала да воцуш,

Хьо бIарзъелла хьийзачу,

Хьан кIентий оьгучу

Добхначу дийнахь,

Шайн берийн хьарамчу

Рицкъанехь кхехкаш,

Тхан наной хьан кьина

Боьлхучу дийнахь,

Дала ларйойла хьо,

Тхан Нана-ДегIаста.

5. «ДегIаста» стихотворенин автор мила ву

1) Бексултанов М. 2) Бисултанов А. 3) Ахмадов М.

6. Муьлхачу авторан, муьлхачу произведени тIера ду хIара дешнаш:

*« Веза хилла волу Дела, ворхIе латта а, ворхIе стигал а кхоьллинарг,
массо хIума ган а, тидам бан а ницкъкхочург, адамашна рицкъ даккха
аренаш, локхалла гайта лаьмнаш кхоьллинарг, эхханна хьаннаш, чIерана
хIордаш леринарг, Хьуна бу-кха хастам а, шукру а.»*

1) Дадашевн «Дайна бер»;

- 2) М. Ахмадовн «Боч1а».
- 3) С. Яшуркаевн «Маьрк1аж-бодан т1ехь к1айн хьоькх»;
- 4) М. Ахмадовн «Лаьтта т1ехь лаьмнаш а х1иттош».

7. Жарат, Забу, Хелисат, Курбика- х1ара дийцаран турпалхой муьлхачу произведени юккьера бу?

- 1) Бадуев С. «Олдам»;
- 2) Ахмадов М «Боч1а».
- 3) Хамидов 1.-Хь. «Д1а-коч, схьа-коч»

8. «Дарцан буса» поэма язйина:

- 1) Ямлихан Хасбулатов; 2) 1алвади Шайхиев; 3) Ахьмад Сулейманов.

9. Стихотворенин могланийн чаккхенаш цхьана екаш хилча олу :

- 1) строфа ; 2) ритм; 3) эпитет ; 4) байт.

10. «СИЙ ДЕЛАХЬ, ЛАТТА!» стихотворенин автор мила ву?

- 1) Арсанукаев Ш.; 2) Шайхиев 1.; 3) Эдилов Х

Нохчийн литературин хьалхарчу чийрикан талламан болх №1

Сочинени «Нохчийн халкъан иллешкахь ненан васт»

План

1. Адин Сурхон ненан васт.
2. Оьрсийн к1ентан ненан васт.
3. Цхьатерра юй цу шиннан ойланаш?
4. Х1ун маь1на ду церан вастийн. Царех хьайна хетарг ала.

Нохчийн литературин шолг1ачу чийрикан талламан болх № 2 (Тест).

1. Муьлхачу шарахь арадала доладелла, «Серло» ц1е а йолуш, нохчийн дуьххьарлера газета?

- 1) 1923; 2) 1925; 3) 1934; 4) 1922;

2. Хьан аьлла х1ара дешнаш : « Нохчийн мотт ч1ог1а кьен хетар даржош берш цунах цхьана а кепара кхеташ боцу нах бу. Мелхо а, и мотт, шен г1оьнца адаман ойланан уггаре а к1оргера аг1онаш йийцалур йолуш, ч1ог1а хьалдолуш бу».

- 1) Яковлев Н.Ф.; 2) Семенов Л.П.; 3) Толстой Л.Н ; 4) Услар П.К.;

3. Муълхачу илли т1ера ду х1ара могланаш ?

«...-Хьо вийхира ва соьга цу юьртан тхьамданаша, Ас вехча велира хьо цу юьртан тхьамданашина, Дег1аха мерза са цара хьайга ва дехахь, Ахь даккхий д1алолахь дег1аха мерза са».

1)Аьккхийн Жанхотан илли»; 2) «Эвтархойн Ахьмадан илли»; 3) « Эла Къахьармин илли»; 4) «Теркаца хьала-охьа вехаш хиллачу эла Мусостан, Адин Сурхон илли»

4. Халкъан барта кхоллараллина юккъе х1ун ца йог1у?

1) кицанаш; 2) х1етал-металш; 3) туьйранаш ; 4) стихотворенеш.

5. Дудаев 1абди вина а, д1акхелхина а шераш:

1)1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4)1930-2012;

6. Нохчийн х1инцалера алфавит х1оттийна ю:

1) кириллицин буха т1ехь; 2) латиницин буха т1ехь; 3)1аьрбийн алфавита буха т1ехь;
4)гуьржийн алфавита буха т1ехь.

7. «Лергаина хезна доцу, дагна кхиьна доцу, коьртехь сецна доцу тоьшалла дина суна, б1аьрга т1е б1аьрг а х1оттийна...»

Х1окху дешнийн автор мила ву?

1) Сальмурзаев М.; 2) Дудаев 1.; 3) Айсханов Ш.

8. Нохчийн халкъан иллеш муълхачу жанрана юкьадог1у:

1) проза; 2) поэзии; 3) драматурги; 4) барта кхолларалла.

9. Муълхачу илли т1ехь массо а цхьаьна гайтина ву, вайн халкъан турпалхой:

Мадин Жаьммирза, Таймин Биболат, Зайтин Шихмирза, Жумин Акхтула, Баьччин Элмарза.

1) «Аьккхин Жанхотан илли»; 3) «Жумин Акхтулин илли»;
2) «Чечанарчу Мадин Жаьммирзан илли»; 4) «Эла Муслстан, Адин Сурхон илли».

10. «Ц1еран арц» повесть т1ехь муълха турпалхо ву 40 шо хир долуш?

1) Хонмурд; 2) Кулдевич;
3) Мирза; 4) Элберт.

Нохчийн литературин кхоалг1ачу чийрикан талламан болх №3 (Тест).

1. Нохчийн литературин бухбиллархо ... ву.

- 1) Ахмадов Муса; 2) Бадиев Саид-Салихь; 3) Гайсултанов 1умар;
4) Нажаев Ахмад.

2. Стихашкахь язйинчу произведенехь ... олу.

- 1) баллада; 2) роман; 3) поэма; 4) повесть.

3. Нажаев Ахмад вина а, д1акхелхина шераш:

- 1) 1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4) 1895-1943;

4. Мамакаев 1аьрби вина юрт:

- 1) Элистанжа; 2) Хьалха-Марта; 3) Лаха –Невре.

5. «Нохчийн лаьмнашкахь» поэмин автор мила ву?

- 1) Мамакаев 1.; 2) Бадиев С.; 3) Айсханов Ш.

6. Х1ун бахьана дара Бадиев С.-С. «Бешто» повестехь Бештога Бусана цаяхар?

- 1) Бешто Бусанех цавашар; 2) Бештона Бусанин нах резацахилар; 3) Бештон куралла;
4) Бусанина Бешто цавезар.

7. «Кавказан латта», «Йоле», «Даге», «Сайн к1анте», «Нохчийн»-х1окху произведенийн автор ... ву.

- 1) Мамакаев Мохьмад; 2) Рашидов Шаид; 3) Мамакаев 1аьрби; 4) Окуев Шима.

8. Муьлхачу стихворенера ду х1ара могланаш?

*Ц1ен зезаг дасталац гарманан арахь,
Стигара можа малх хьобжуш ца хилча.
Ирс долуш хилла вац уьйрех д1атилча,
Даймаках ваьллачун дог хуьлу ирча.*

- 1) «Кавказан латта»; 2) «Йоле»; 3) «Даге»

9. «Г1ирмасолтас яьккхина са» дийцаран автор мила ву?

- 1) Мамакаев 1аьрби; 2) Хамидов 1абдул-Хьамид; 3) Сальмурзаев Мохьмад.

10. Товсолт, Нурбика, Нурседа, Анна Львовна х1ара романан турпалхой муьлхачу произведени юккьера бу?

- 1) «Нохчийн лаьмнашкахь», 2) «Лаьмнаша ца дицдо», 3) «Абубешар»

Нохчийн литературин йоьалг1ачу чийрикан талламан болх №4 (Тест).

1. «Сай» стихотворенин автор мила ву?

1) Гацаев С.; 2) Сулаев М.; 3) Мамакаев 1.

2. Гацаев Саид вина а, д1акхелхина а шереш:

1)1901-1937 ; 2) 1922-1995 ; 3) 1920-1992; 4)1938-2012

3. Мила ву дуьххъара нохчийн абат языйнарг, муьлхачу шарахь араьялла иза?

1) 1862 ш. Досов Къеда; 2) 1870 ш. Эльдаров Таьштмар; 3) 1920 ш. Джамалханов Зайнди.

4. Нохчийн поэзехь дуьххъара г1улчаш яьхнарг ву:

1) Дудаев 1абди; 2) Мамакаев 1аьрби; 3) Сальмурзаев Мохьмад;
4) Айсханов Шамсудди.

5. Х1окху дешнийн автор ву:

«...нохчийн фольклор 1амор, аьттехьа а меттигера маь1на долун хилла ца 1а. Цкъацкъа нохчийн фольклоран масех дашехь дуккха а эзарнаш шерийн геннара аьзнаш хеза».

1) Пушкин А.С.; 2) Яковлев ; 3) Услар П.К.; 4) Семенов Л.П.

6. Муьлхачу шарахь арадала доладелла, «Серло» ц1е а йолуш, нохчийн дуьххъарлера газет?

1) 1923; 2) 1925; 3) 1934; 4) 1922.

7. 1.-Хь. Хамидовн «Лийрбоцурш» ц1е йолчу турпалаллин драмин коьртачу турпалхочун ц1е яра ...

1) Шерипов А.; 2) Нурадилов Х.; 3)Мухамед- Мирзоев Хаважи.

8. Къамелехь адамийн синхаам к1арг а беш ,х1ума поэтически а,исбаьхьаллин а билгалонашца гойтуху х1ун олу?

1) эпитет; 2) эпиграф; 3)эпилог.

9) Литературин произведенехь исбаьхьчу дешнашца х1оттийначу 1аламан суьрта х1ун олу?

1) сюжет; 2) кульминаци; 3) пейзаж.

10) 1918-чу шарахь Лаха-Неврехь вина нохчийн г1араваьлла яздархо мила ву?

1) Дудаев 1абди; 2) Мамакаев 1аьрби; 3) Сальмурзаев Мохьмад;
4) Айсханов Шамсудди.

V-IX классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн х1итточу оценкийн барамаш

Сочиненийн мах хадор.

5-9 классашкахь язъечу сочиненийн барам хила тарло кху тайпана:

5 классехь-0,5 я 1,0 агло;

6 классехь-1,0 я 1,5 агло;

7 классехь-1,5 я 2 агло;

8 классехь-2 я 3 агло;

9 классехь-3 я 4 агло.

И сочиненин барам цу тӀехь сецна боций хьехархочунна хаа деза, хӀунда аьлча кхин дуккха а тӀедахкаршца бозуш бу цуьнан чулацам:

3) дешархойн йозанан хатӀ тайп-тайпана хилар;

4) сочиненин тайпане хьаьжжина цуьнан чулацам хийцабалар.

1. «5» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш хӀитторехь цхьаннал-шиннал сов гӀалат дацахь;

аь) цхьаннал сов доцуш жима орфографин я пунктуацин гӀалат хилахь.

2. «4» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш хӀитторехь кхааннал сов гӀалат ца хилахь;

аь) шиннал сов орфографин а, шиннал сов пунктуацин а гӀалат дацахь.

3. «3» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш хӀитторехь пхеаннал-ялханнал сов гӀалат дацахь;

аь) пхеаннал сов орфографин а, ялханнал сов пунктуацин а гӀалат дацахь.

4. «2» дуьллу:

а) дешнаш харжарехь я предложенеш хӀитторехь ворхӀанга кхочуш гӀалат делахь;

аь) кхойттанга кхочуш орфографин а, пунктуацин а гӀалат делахь, царна юкъахь ворхӀанга кхочуш орфографин гӀалат а долуш.

Сочиненина ши оценка юьллу: хьалхарниг литературина, шолгӀаниг нохчийн маттана.

Республикерчу берриге а нохчийн меттан, литературин хьехархоша шайн балха тӀехь пайдаэца безар бу оценкийн оцу норманех.

V-IX классийн дешархойн тесташ хааршна мах хадорехь хьехархочо

куьйгалла оьцу кху некъех:

1. «5» дуьллу, нагахь санна тесташ тӀехь цхьа а гӀалат дацахь.

2. «4» дуьллу, цхьаннал сов гӀалат ца хилахь.

3. «3» дуьллу, шиннал сов гӀалат а ца хилахь.

4. «2» дуьллу, кхааннал сов гӀалат хилахь.

